

scheldestromen

8 | voorjaar 2012 | tijdschrift van waterschap Scheldestromen

Kom in de **kas**
Tomaten tot in de **hemel**

Wat doen de **torentjes**
bij **Dishoek?**

Populair!
Broeden aan de **Zeeuwse kust**

Verder: Werk aan de Stoofweg Sint-Annaland | Dijkwerken 2012 | Glasaal

Bekneld tussen het prikkeldraad zit ik met m'n camera in de aanslag. Ik reken op de nieuwsgierigheid van de koe. Het 24 mm objectief geeft een wijds beeld. Maar vertekent ook; wat dichtbij is, lijkt verder weg. Het duurt niet lang voordat een koe me wat ongemakkelijk gehurkt en bekneld ziet zitten. Op de bekende koemanier komt hij op me af, gevolgd door nog twee exemplaren. Ik blijf door de zoeker kijken en wacht op het juiste moment. Nog even, ietsje dichterbij en beeldvullend. Ik druk af en het volgende ogenblik likt er een dikke, vochtige koeientong vol over m'n objectief.

Rudy Visser is waterschapsfotograaf

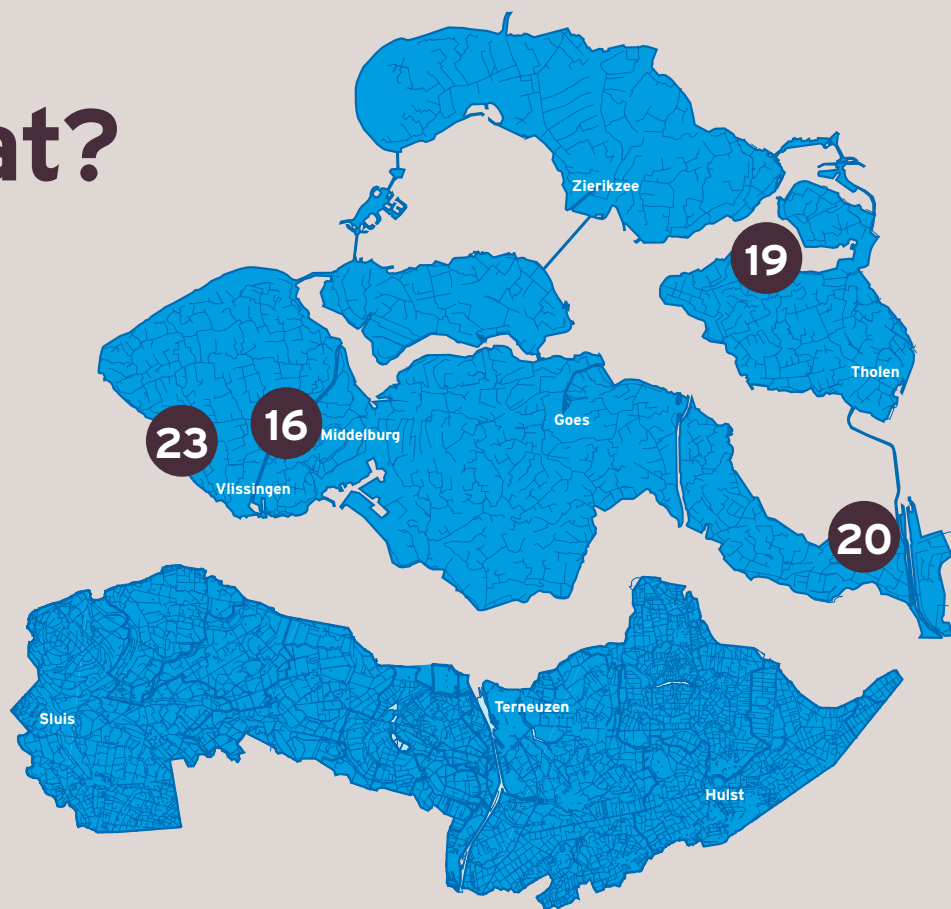

Koeien in de Goese Poel.

waargebeurtwat?

pagina

- 16** Achter de schermen bij de Voedselbank Walcheren
- 19** In de steigers: Stoofweg Sint-Annaland
- 20** Tomaten telen in de Bathpolder
- 23** Duintorentjes bij Dishoek

inhoud

Het is woensdag. De vrijwilligers van de Voedselbank Walcheren stellen honderd voedselpakketten samen. Dit keer met onder andere appelmoes, varkenslapjes en jam. Lezeres Martine Huige kreeg er een kijkje achter de schermen.

colofon

Scheldestromen is het tijdschrift van waterschap Scheldestromen. Iedereen die interesse heeft, kan een gratis abonnement aanvragen. Het blad verschijnt vier keer per jaar. Het volgende nummer verschijnt half juni.

Redactie: Linda van Dijke (LvD, eindredacteur), Arjan Goossen (AG), Janneke Potter (JP), Chantal de Putter (CdP), Danielle Steijn (DS) en Rudy Visser.

Overige tekstbijdragen: Sandra Minneboo (SM).

Fotografie: Rudy Visser, Rolf van der Zwart (p.6), Marcel Klootwijk en Niels Schipper (p.10)

Opmaak: Life Design, Zierikzee

Druk: Jumbo Offset, Goes

Reacties, vragen of suggesties?

Ons redactieadres:

Afdeling Communicatie en Bedrijfscultuur,
Antwoordnummer 700, 4330 WB
Middelburg (geen postzegel nodig)
communicatie@scheldestromen.nl,
088-2461000 (lokaal tarief).

www.scheldestromen.nl/tijdschrift

De toeristen uit Afrika zijn weer onderweg. Broeden aan de Zeeuwse kust blijft populair onder plevieren, stern en visdiefjes. Alex de Smet, omgevingsmanager bij het waterschap, zoekt de balans: tussen kustbroedvogels en mensen. Dat gaat best goed: "Vogels wennen aan mensen. Maar houd er rekening mee. Je bent niet alleen aan de kust."

8

Wat vindt u waar op onze website? Een overzichtje.

Wat gaat er schuil in de kassen in de Bathpolder? Prachtige tomaten!

Thuis bij Christiaan van Zielst, muskusrattenbestrijder op Tholen.

Waterschap Scheldestromen

Volg ons op twitter:
www.twitter.com/waterschap

Op de cover: Alex de Smet, pagina 8

verder

- 6 Nieuwsberichten
- 11 Post
- 14 Buiten
- 19 In de steigers
- 23 Bijzonder gevonden

Het Verdronken Land van Rilland

Benieuwd naar Zeeuwse overblijfselen uit de middeleeuwen? Vrijwilligers van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland (AWN-Zeeland), verzorgen regelmatig tochten naar Het Verdronken Land van Rilland. De tocht van ongeveer 2,5 uur gaat langs de restanten van het middeleeuwse dorp Oud-Rilland. Dit dorp is tijdens de Sint-Felixvloed van 5 november 1530 door de golven verzwolgen. Amateurarcheologen hebben de vondsten in kaart gebracht en op gezette tijden gaan de vrijwilligers het gebied monitoren. Wie mee wil lopen, kan zich individueel of in groepsverband aanmelden via dickydekonig@zeelandnet.nl of rudidercks@home.nl. In overleg wordt een datum afgesproken. Meer informatie: www.awnzeeland.nl. Het waterschap sponsoorde een informatiebord. (CdP)

Zuiver fruitwater

Voordat fruit gereed is voor consumptie, speelt water een belangrijke rol. Het wordt gebruikt om fruit te sorteren en te reinigen. Wat overblijft, is water dat allerlei afvalstoffen bevat: fruittransportwater. Dit mag niet zomaar in het riool of op het oppervlaktewater worden geloosd. Een probleem voor fruittelers. De Nederlandse Fruitteelt Organisatie (NFO) heeft daarom samen met het waterschap, provincie, ZLTO en pcfruit Vlaanderen een speciale zuiveringsinstallatie ontwikkeld. Deze installatie, bij Fruit Packing Zeeland in Kapelle, zorgt ervoor dat het transportwater schoon genoeg is om te lozen. Zo'n zestig telers gebruiken de installatie en verbeteren daarmee de water- en bodemkwaliteit. (JP)

Marathon Zeeuws-Vlaanderen

Zaterdag 12 mei vindt voor de vierde keer de Marathon van Zeeuws-Vlaanderen plaats. De marathon wordt steeds populairder vanwege het afwisselende parcours langs de Nederlands-Belgische grens. Lopers ervaren deze marathon echt als een belevenis! Het startschot is op de markt van Hulst. Het parcours gaat door de Clingse en Steense bossen en loopt via de Staats-Spaanse linies naar de finish op de markt van Terneuzen. Waterschap Scheldestromen sponsort de marathon, omdat het evenement een sportieve manier is om te genieten van het Zeeuws-Vlaamse deel van het werkgebied. Het parcours gaat voor een groot deel over waterschapswegen. Zin gekregen in een sportieve ontdekkingsstocht door Zeeuws-Vlaanderen? Aanmelden kan via www.marathonzvl.com. Aanmoedigen mag natuurlijk ook! (AG)

Reislustige paling

Rond deze tijd komen de eerste glasaaltjes weer aan. Na een zwemtocht van zo'n 6.000 kilometer uit de Sargassozee, willen deze kleine palingen de dijk over. Op verschillende locaties in het gebied, probeert het waterschap deze bedreigde vissoort te helpen. Bijvoorbeeld bij gemaal Duiveland bij Ouwkerk. Jan van Driel bezorgt de doorzichtige, minuscule beestjes een warm welkom. "Elk jaar probeer ik de aalgoot weer te verbeteren. Ik probeer iets nieuws uit waardoor we meer glasaal de dijk over kunnen helpen." Vorig jaar zijn er door zijn inspanningen ruim 9.000 stuks geteld. Ook gemaal Prommelsluis bij Kerkwerpe is altijd in trek bij de glasaal. De aalgoot wordt hier dit jaar vervangen door een vispassage waardoor vissen zowel naar 'binnen' als naar 'buiten' kunnen. Ook op Zuid-Beveland kan de glasaal terecht. Bij gemaal Maelstede bij Kapelle bijvoorbeeld of bij gemaal Glerum bij Kruiningen. Beide locaties zijn nieuw dus het is nog even afwachten of ze de weg kunnen vinden. (LvD)

Jan van Driel bij een aalgoot.

23 kilometer sterkere dijk

Het einde komt gestaag in zicht. In 2015 moet 325 kilometer steenbekleding van de Zeeuwse dijken zijn versterkt. Dan voldoen al onze dijken aan de huidige veiligheidsnorm. We zitten inmiddels op 235 kilometer. Dit jaar komt daar nog eens 23 kilometer bij. Projectbureau Zeeweringen (een samenwerking tussen het waterschap en Rijkswaterstaat) heeft voor dit seizoen zeven projecten op het programma staan. De werkzaamheden worden buiten het stormseizoen uitgevoerd, tussen maart en november.

De dijk langs de Wilhelminapolder tussen Kattendijke en het Goese Sas is met zijn zes kilometer het langste traject van dit jaar. Bij Walsoorden in Zeeuws-Vlaanderen wordt de dijk achter het havenplateau over een lengte van 830 meter versterkt. Het kortste traject van dit jaar ligt bij de haven van Hoedekenskerke. Daar wordt 242 meter dijk sterker gemaakt. De Stavenissepolder en de Oesterdam-Zuid zijn beide trajecten die vijf kilometer lang zijn. Ook de dijk langs het eiland Roggeplaat bij de Oosterscheldekering krijgt een nog veiligere steenbekleding over een lengte van 2,7 kilometer. Ten slotte is het de bedoeling om drie kilometer dijk te versterken bij de Oostelijke Sloehavendam. De planning daarvan is echter afhankelijk van een lopende beroepsprocedure. Wilt u meer weten of heeft u vragen over de dijkversterkingen? Neem dan een kijkje op www.zeeweringen.nl. Daar kunt u zich ook gratis abonneren op de nieuwsbrieven van de verschillende werken. (DS)

Kustbroeders

De strandplevier, bontbekplevier, kluut, dwergstern en visdief houden net zo van Zeeland als alle andere bezoekers. Tussen maart en juni broeden ze langs de kust en brengen ze er hun kroost groot. Wandelen en fietsen gaan meestal goed samen. Maar let even op wanneer u uw kleedje uitslaat. Bij een continu alarmerende vogel, zijn er jongen in het spel. En houd uw hond aan de lijn.

Het is een waar eldorado voor ze. De duizenden kustbroedvogels die ieder voor- en najaar neerstrijken op de slikken langs de Ooster- en Westerschelde, vertonen best wat gelijkenissen met de toerist. Ze komen voor de kust, willen op z'n tijd wat rust en vinden een zonnetje fijn. Ze betalen geen toeristenbelasting maar de kustbroedvogels hebben dan ook weinig eisen. Een kuiltje met wat schelpen is meer dan voldoende. Het enige wat ze vragen, is om niet steeds opgejaagd te worden door loslopende honden.

Zeeuws paradijs

Alex de Smet van het waterschap heeft er verstand van. Van de strandplevier, bontbekplevier, dwergstern en visdief. Hij weet wanneer ze arriveren en weet wanneer ze vertrekken. "Ze komen in deze tijd, maart/april, aan. De natuurlijke klok tikt af en de hormonen spelen op." Plaats van herkomst is Afrika. Zonder navigatie volgen ze de kust om uiteindelijk Zeeland als paradijs te bestemmen. "In Nederland is er veel zand en strand langs de kust. Zeer geschikt als broedlocatie maar er is weinig voedsel en de bodem is te hard. Ze willen graag schorren en slikken, die zijn zacht en voedselrijk. Daarom is Zeeland zo populair."

In balans

Het zou honderd jaar geleden ondenkbaar zijn. Een waterschap dat ook rekening houdt met de plantjes en dieren? Er waren wel andere prioriteiten. Natuurlijk staat veiligheid bij het waterschap nog steeds met stip op één. Maar de omgeving is wel wat breder geworden dan alleen de mens. Alex: "We hebben te maken met Europese wet- en regelgeving. Dat wil zeggen dat als je een kust versterkt, een dijk of duin, je daarbij de omgeving respecteert. Ik bekijk de plannen vanuit de ecologie, de wetgeving en vanuit de menselijke gedachte. En dat is altijd weer een balans zoeken."

Zee voor de deur

We nemen het recreëren op en langs de dijk. Wat is er heerlijker dan uit te waaien met zicht op zee? Een stevige wandeling of een lekkere fietstocht? Zeeuwen en bezoekers zijn gek op de kust. Net als de kustbroedvogels. Ook zij bivakkeren tussen maart en juli aan diezelfde kust.

Vanaf het Zwin tot aan Paal kun je prachtig buitendijks fietsen. Het waterschap wil onderhoudswegen zoveel mogelijk openstellen voor de recreant. Maar moet ook rekening houden met Europese (natuur) wetten. Waterschapper Alex de Smet zoekt de balans: tussen kustbroedvogels en mensen. Dat gaat best goed: "Vogels wennen aan mensen. Maar houd er rekening mee. Je bent niet alleen aan de kust."

door Linda van Dijke

Vreemde vogels in het voorzeizoen

Links: Het voorland van Nummer Eén is een geliefde plek voor recreanten en kustbroedvogels. Houd uw honden tijdens het broedseizoen aan de lijn.

Maar dan om te broeden en hun jongen groot te brengen. En daarbij wil die kustbroedvogel de zee voor de deur hebben. Niet voor het zicht, wel voor het voedsel. Alex: "De broedvogels hebben tot op zekere hoogte geen last van wandelaars of fietsers. Loslopende honden in het broedseizoen zijn wel een probleem." Hij legt uit: "Je moet je voorstellen dat als zo'n vogel continu de wieden in moet omdat daar een hond rondrent, zo'n jong afkoelt. Het zijn donsbeestjes, in het begin niet groter dan een hommel. Als die te veel afkoelen, overleven ze het niet."

Aan tafel!

In tegenstelling tot vogels rondom het huis zoals de koolmees, voert moeder kustbroedvogel de jongen niet. Ze leert de jongen hoe ze aan hun kostje moeten komen. Alex legt uit: "Voor plevieren zijn dat veelal insecten en wormpjes die op het schor en de glooiing te vinden zijn. De kluut zeeft de laagwaterlijn af op zoek naar waterinsecten." De dwergstern en visdief hebben spectaculairdere vangstmethodes. Ze bidden boven het water en storten zich vervolgens in een vrije val op sprotjes. "Negen van de tien keer is het trouwens mis", aldus Alex.

Vogeldeal geslaagd

In de Herdijkte Zwarte Polder bij Nieuwvliet-Bad legde het waterschap onlangs een schelpeneiland aan. Ruim 1.500 m² bestemd voor

dwergsternen en strandplevieren.

"We hebben daar de kust versterkt en daardoor een stukje van hun leefgebied aangetast." Het schelpeneiland is als 'deal' uit de bus gekomen. Met succes, aldus Alex: "Ja, ze zijn er!" Snel tevreden, die vogels.

Racebanen zonder auto's

Kustbroedvogels zijn nestvlieders. Als ze kunnen lopen, gaan ze direct de hort op. Honderden meters leggen ze af, volgens Alex. "Ik zie ze wel eens als ik op mijn mountainbike rijd. Waar ik het liefste fiets? Tja, buitendijks. Het zijn soms net racebanen. Dat vrije gevoel, zicht op zee en geen last van auto's."

Trekroute in DNA

In juni/juli, als de jongen groot zijn, vliegt het gezin letterlijk uit elkaar. Ieder gaat z'n weg. Alex: "Ze blijven nog wel even in Zeeland om aan te vetten. Maar de ouders laten ze los, ieder gaat op eigen houtje verder." En de route naar huis? Die zit in hun DNA. Zonder uitleg, zonder navigatie vliegen ze weer naar Afrika. Niet zoals de zwaluw in één ruk, maar met tussenstops in Frankrijk en Spanje. Zien ze een plas of meertje, blijven ze daar een halve dag genieten van de lekkernijen die ze tegenkomen. Meestal aan de kust. Het blijven immers kusttoeristen. ■

Ingekomen mail

Verzonden: zaterdag 31 december 2011 13:51
Onderwerp: Door riolering gespoeld Terneuzen

Goedemiddag,

Ons zoontje van bijna vijf is ontzettend verdrietig. Zijn twee jaar jongere broertje heeft twee van zijn lievelingsknuffels door de wc gespoeld. Dit is een paar dagen geleden gebeurd. We zijn er nu pas achter gekomen wat er precies is gebeurd. Gelukkig is de wc niet verstopt geraakt. Er vanuit gaande dat de knuffels dus in de riolering terecht zijn gekomen, ga ik er vanuit dat ze terecht zijn gekomen in de waterzuiveringsinstallatie van het waterschap (Frankrijkweg, Terneuzen). Het betreft een donkerblauw zeepaardje, met witte buik en een wit/crème/beige hondje met groene oren en staart. Allebei ca. 15/20 cm lang. Ik realiseer me dat het een beetje vreemd verzoek is, maar is het mogelijk dat ze zijn teruggevonden?

Met vriendelijke groet,
Edwin Hamelink
Terneuzen

Verzonden: dinsdag 3 januari 2012 15:40
Helaas hebben de collega's op de zuivering de twee knuffels niet meer kunnen vinden. Als troost hebben wij vandaag een knuffel per post naar uw huisadres verzonden. Hopelijk kan deze waterschapsknuffel jullie zoon een beetje troosten.

Verzonden: zaterdag 7 januari 2012 20:31
Beste medewerkers,

Deze week ontving onze zoon de waterschapsknuffel. Hij noemt hem 'druppeltje water'. Hij slaapt er mee en is er erg blij mee. Een klein beetje verdrietig over zijn andere knuffels is hij nog wel, maar het gaat al stukken beter. Hij wil jullie laten zien hoe blij hij er mee is.

Namens Reinier hartelijk bedankt.

Met vriendelijke groet,
Edwin & Sandra Hamelink

Scheldestromen's wereld wijde web een rondleiding

door Danielle Steijn-Laing

Wat doet Scheldestromen?

Veel mensen weten niet precies wat het waterschap allemaal doet. Onder het kopje 'Het waterschap' leest u hoe veelzijdig het werk van Scheldestromen is.

Bestuur

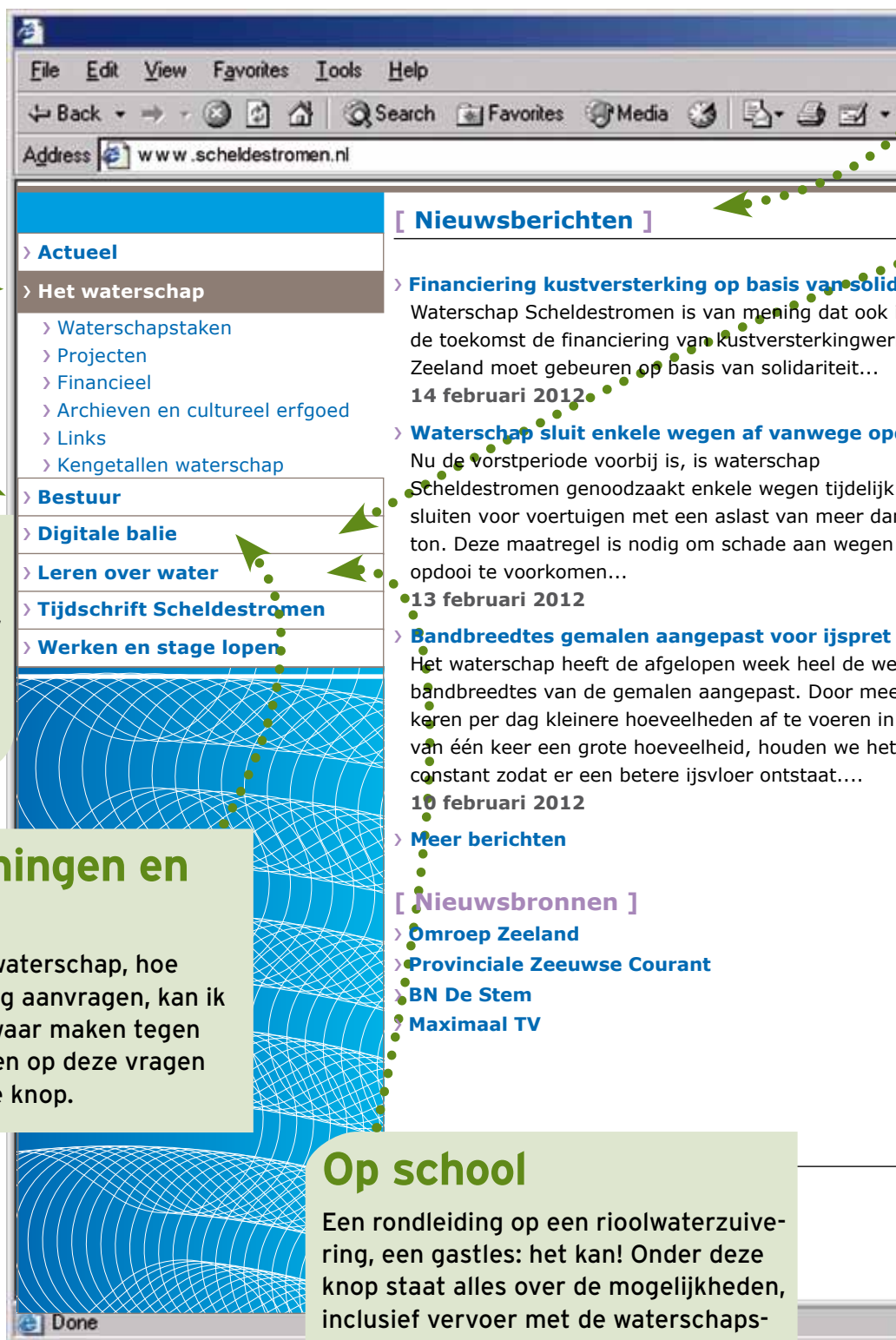
Vergaderingen van commissies en de algemene vergadering vinden het hele jaar door plaats. Als u wilt weten wanneer er vergaderd wordt en wat er op de agenda staat, dan vindt u die informatie hier.

Regels, vergunningen en klachten

Welke regels hanteert het waterschap, hoe moet u een watervergunning aanvragen, kan ik een klacht indienen of bezwaar maken tegen een besluit? Alle antwoorden op deze vragen en meer, vindt u onder deze knop.

Op school

Een rondleiding op een rioolwaterzuivering, een gastles: het kan! Onder deze knop staat alles over de mogelijkheden, inclusief vervoer met de waterschapsbus.

Nieuws van het waterschap

Persberichten voor de Zeeuwse media komen op onze homepage. Zo kunnen onze bezoekers het nieuws lezen zoals wij het hebben verwoord. Door op het kopje te klikken, leest u het gehele bericht.

[Adres van het waterschap:]

Waterschap Scheldestromen
Postbus 1000
4330 ZW Middelburg
tel. 088-246 1000 (lokaal ta
fax 088-246 1990

e-mail: info@scheldestromen.nl

[Waterschapstijdschrift Scheldestromen]

Gratis abonnement

Het winternummer van ons tijdschrift Scheldestromen is uit. Wilt u het ook ontvangen? Neem een [gratis abonnement](#).

Volg ons op Twitter... Scheldestromen

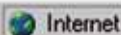
waterschap RT @Zwakkeschakels: We bezoeken de betonfabriek waar het muurtje gemaakt wordt wat bovenop de dijk van Breskens komt yfrog.com/odx33otj
6 days ago · reply · retweet · favorite

waterschap Versterken oevers #VeerseMeer met stortstenen met gewicht van 10 tot 60 kg bij Jonkvrouw Annapolder #Noord-Beveland pic.twitter.com/XcsKp8AN
4 days ago · reply · retweet · favorite

Join the conversation

Digitaal waterschapsblad

Vergunningen publiceerden we vroeger wekelijks in de krant. Een nieuwe wet geeft aan dat we kunnen volstaan met een digitale publicatie: dit heet waterschapsblad. Wekelijks vindt u hier het nieuwe waterschapsblad. De zaken die ter inzage liggen vindt u ook terug op actueel/bekendmakingen of op overheid.nl.

@waterschap

Scheldestromen is actief op Twitter, Facebook, Youtube, Flickr. We proberen onze volgers goed op de hoogte te houden van ons werk. Of het nu gaat om een uitgebracht persbericht, een artikel uit de media, een actie van een bestuurder of een gesloten kantoor, we twitteren er dagelijks over. En wat dacht u van berichtgeving over een open dag? Die komt ook langs in de 'timeline'. Al die berichten en reacties van volgers worden hier weergegeven.

8.500

Het aantal kilometers sloot dat we jaarlijks maaien voor een goede doorstroming van het water.

Zeeuwse wandelnetwerken

De Stichting Landschapsbeheer Zeeland organiseert samen met vele anderen de opzet van wandelnetwerken in Zeeland. Een wandelnetwerk is een verzameling van diverse wandelpaden in een bepaald gebied. Een voorbeeld is het Kiekendiefpad (www.kiekendiefpad.nl). Een wandelroute van ruim 75 kilometer over boerenland, binnendijken en stille weggetjes, vanaf De Piet tot het Goese Sas, rond de dorpen Oud-Sabbinge, Wolphaartsdijk en Wilhelminadorp, door het krekengebied van de Ooster- en Westerschenge, met een uitloop naar het historische centrum van Goes. Ook op Walcheren komt er een wandelnetwerk. In juni moet het gereed zijn. www.routebureauzeeland.nl

Kom in de kas

Altijd al eens een kijkje willen nemen in een kassencomplex? Op zaterdag 31 maart openen vier bedrijven in de Bathpolder bij Rilland tussen 13.00 en 17.00 uur hun deuren voor u. Komt u met de auto? Dan kunt u parkeren op de carpoolplaats bij de Kreekraksluizen. Bussen brengen u vervolgens naar de kassen. Voor kinderen is er van alles te doen en ongetwijfeld kunt u kraakverse tomaten en komkommers proeven. www.komindekas.nl

Bevrijdingsmuseum

Het Bevrijdingsmuseum Zeeland in Nieuwdorp neemt u mee terug naar een bijzonder stuk Zeeuwse historie. Tijdens de Tweede Wereldoorlog bonden geallieerde militairen van diverse nationaliteiten in Zeeland de strijd aan met de Duitse bezetter. Aan beide zijden ging dit gepaard met veel doden en gewonden. Ook onder de Zeeuwse bevolking vielen vele slachtoffers. Het museum biedt een rondgang langs belangrijke gebeurtenissen in de Tweede Wereldoorlog. Op woensdag is het museum (Coudorp 41 in Nieuwdorp) geopend van 13.00 tot 17.00 uur en op zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur. Meer weten? Kijk op www.bmzeeland.nl.

portaal van Vlaanderen

Hoe vaart een containerschip veilig vanaf de Westerschelde naar Gent? Bij een bezoek aan het Portaal van Vlaanderen ofwel het sluizencomplex van Terneuzen krijgt u antwoord op deze en andere vragen. Het informatiecentrum vormt een attractie apart en de toegang is gratis. De Stichting Portaal van Vlaanderen laat bezoekers graag kennismaken met de dynamiek van de Terneuzense haven. En laat zien hoe de sluizen werken, wat er allemaal komt kijken bij binnen- en zeevaart en hoe belangrijk deze haven voor de economie is. Op woensdagen en zaterdag kunt u deelnemen aan een vaartocht. Het centrum is open van 13.00 tot 17.00 uur (behalve op zondag en maandag). Actuele informatie vindt u op www.portaalvanvlaanderen.nl.

Ezelen op Noord-Beveland

Wandelen met ezels, het kan op Noord-Beveland. In Stroodorp is een zogenoemd 'ezelshuis' te vinden. Groepen kunnen onder begeleiding met ezels op pad voor een tocht door de polders tussen Stroodorp en Geersdijk. Tijdens een tocht van zo'n tweeënhalf uur loopt u met een Franse langharige reuzenezel aan de hand door de polder. De tochten zijn zeer geschikt voor gezinnen. De ezels zijn heel kindvriendelijk en kinderen kunnen op de rug van de ezel als ze moe zijn. Voor groepen zijn de kosten €19,50 per persoon. Op woensdagmiddag en zaterdagochtend kan er sowieso in groepsverband gelopen worden en anders op afspraak. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Bianca Plune van www.ezelshuis.nl of www.ezelspoor.nl (06-28888087).

achter de schermen

Een lezer krijgt een kijkje in de keuken bij een bedrijf of gebied waar normaal geen publiek is toegestaan.

Stelt u zich eens voor: u wordt als werknemer ontslagen, een uitkering laat lang op zich wachten en uw spaargeld is al opgebruikt. Of u heeft alleen een AOW-uitkering en kunt de eindjes niet meer aan elkaar knopen. Geld voor eten is er echt niet meer. Ruim vijftigduizend mensen in Nederland komen wekelijks in aanmerking voor een voedselpakket. Ook voor een heleboel Zeeuwen is dit helaas de harde werkelijkheid.

door Chantal de Putter

Voedselbank Walcheren

“Mag ik eens binnenkijken bij de voedselbank? Ik ben erg benieuwd hoe de organisatie werkt,” vertelt lezeres Martine Huige. “Door ontslag of ziekte komen velen onbedoeld in een situatie terecht waardoor ze de eindjes niet meer aan elkaar kunnen knopen, laat staan om eten te kopen.” Samen met Martine gaan we naar de Voedselbank Walcheren aan de Kleverskerkseweg in Middelburg.

Siberische temperaturen

“Het is even behelpen want de verwarming is uitgevallen, maar vanmiddag komt gelukkig de cv-monteur.” Kees Mesu is een van de coördinatoren van de voedselbank Walcheren. Buiten is het -5 graden en de oostenwind waait hard. De temperatuur in de voormalige Agrimarkt wijst 13 graden aan en het bakje koffie houdt ons in ieder geval warm.

Aan de muur in de werkkamer prijken heel wat bordjes van giften en donaties die de voedselbank Walcheren heeft ontvangen. Kees: “Die hebben we hard nodig om elke vrijdagmorgen weer 100 voedselpakketten voor Walcheren uit te delen.”

Meer dan 500

Kees: “Zeeland heeft vier voedselbanken die nauw met elkaar samenwerken. Voedselbank Tholen is hierbij

niet meegeteld omdat zij samenwerken met Voedselbank Bergen op Zoom. Bewoners van meer dan 500 adressen uit Zeeland komen elke week bij een van de vier voedselbanken een voedselpakket ophalen. Dat zijn alleenstaanden maar ook gezinnen met soms nog hele jonge kinderen.”

Wij verdelen de ‘rest’

“Het doel van de voedselbank is om verspilling van voedsel tegen te gaan”, vertelt Kees.

“Elke week gaan we een aantal keer met de kleine vrachtauto en koelauto op pad om bij fabrieken, supermarkten, drogisterijen en bakkers voedingsmiddelen op te halen die ze niet meer nodig hebben. Ook doen we regelmatig acties in supermarkten om één of meer gekochte artikelen te doneren aan de voedselbank. Wekelijks rijden we naar Tilburg, het centrale verzamelpunt van de voedselbanken in Zeeland en Brabant. We rijden ook voor de andere drie Zeeuwse voedselbanken naar Tilburg. Voedingsmiddelen die we in Zeeland over hebben, brengen we naar het verzamelpunt en waar in Zeeland behoefte aan is nemen we mee retour.”

Sociaal ontmoetingspunt

Kees leidt ons door het gebouw waar vrijwilligers en jongeren van Jeugd-

hulp Zeeland, Juvent, de voedselpakketten klaarzetten voor vrijdagmorgen. De rekken, koelkasten en vriezers worden volgestapeld met vlees, jam, blikken fruit en brood. “De mensen staan op vrijdagmorgen vaak al een kwartiertje te wachten voordat om 09.00 uur de deur opengaat. Met een winkelwagen rijden ze langs de rekken waar de vrijwilligers de levensmiddelen overhandigen. Met behulp van gekleurde kaarten weten de vrijwilligers precies hoeveel ze mogen meegeven. Het uitdelen van de pakketten is ook een sociaal gebeuren. Onder het genot van een kop koffie of soep maken we er een gezellig ontmoetingspunt van.”

Schaamte

“Niet iedereen is in staat om het pakket op te halen. Een paar vrijwilligers

Voedselbank Walcheren

- Opggericht in 2004
- Kleverskerkseweg in Middelburg
- 75 vrijwilligers, inclusief bestuur
- 100 Walcherse adressen
- Aanvragen o.a. via RIAGG, CWI, sociale dienst, vluchtelingen hulp
- www.vbwalcheren.nl

Boven: Schappen vol levensmiddelen.
Linksonder: Vrijwilliger legt spullen
gereed voor de uitgifte op vrijdagmorgen.
Rechtsonder: Kees Mesu van de
voedselbank (links) en lezeres Martine
Huige (rechts).

helpen deze cliënten van de voedselbank hierbij.” Martine is verbaasd als Kees vertelt dat niet alleen ouderen maar ook jongeren van 30 jaar aankloppen bij de voedselbank. “Ik vermoed dat er nog veel meer mensen onder de armoedegrens leven maar uit schaamte geen pakket durven aan te vragen.”

Helpen? Ja graag!

Op de vraag van Martine waar het meeste gebrek aan is, antwoordt Kees resoluut: “Verse groenten en fruit. Maar ook financiële giften zijn van harte welkom. Het geld wordt gebruikt om gas, water, elektra en huur van het pand mee te betalen. Verder zijn we volop aan het sparen

voor een andere vrachtauto.” Danig onder de indruk keren we weer huiswaarts. Het is haast ondenkbaar dat een rijk land als Nederland ook armoede kent.

Honderdduizenden Nederlanders weten helaas hoe het is om onder die armoedegrens te leven. ■

: in de steigers

- Locatie: Stoofweg, Sint-Annaland
- Aantal bomen: 154 populieren
- Diameter dikste boom: ruim 1 meter
- Lengte fietspad: 1.000 meter
- Hoeveelheid asfalt: 4.850 m²

De Stoofweg bij Sint-Annaland ondergaat dit jaar een grote metamorfose. Ruim 150 oude populieren maken plaats voor esdoorns, het asfalt van de weg wordt helemaal vernieuwd en er wordt een vrijliggend fietspad aangelegd. Deze winter zijn we begonnen met de eerste opdracht en in het najaar gaan we verder met de rest.

door Danielle Steijn-Laing

Stoofweg Sint-Annaland

Het weghalen van de oude bomen is een mooie winterklus voor onze buitendienstmedewerkers, zeker omdat ze het zelf mogen doen. Het was hoog tijd dat de oude bomen werden verwijderd. De bomen hebben de weg behoorlijk beschadigd met hun wortels en het asfalt doen ververen door hun schaduw. “Met een beetje wind, vlogen de takken er al af”, vertelt Peter Ligtendag die met zijn kraan druk in de weer is om de grote boomstammen in hun val te begeleiden en de takken te slepen naar de versnipperaar. Vanuit z’n warme

cabine op de kraan maakt hij steeds handgebaren naar de zager. Samen zorgen ze ervoor dat de bomen in hun val geen schade aanrichten. “We proberen hier alles heel te houden”, roept Peter terwijl hij net een grote stam langs een groot verkeersbord manoeuvreert.

Inmiddels zijn alle bomen verwijderd en wordt er hard gewerkt aan de voorbereidingen voor het groot onderhoud en het fietspad komend najaar. De weg wordt nu nog als een echte rammelweg ervaren. Met een strakke

asfaltlaag en doorgroeistenen in de berm voor extra stevigheid, behoort dat straks tot het verleden. Een apart fietspad maakt de weg veiliger voor alle weggebruikers. Fietzers en wandelaars worden gescheiden van de auto’s, maar ook van het landbouwverkeer. Voorlopig wordt het fietspad aangelegd vanaf de Dorpsweg tot aan de Hoenderweg. Voor het resterende deel is het waterschap nog in nauw overleg met de grondeigenaren. Zodra daar overeenstemming over is bereikt, legt het waterschap het fietspad tot aan de Langeweg aan. ■

Wie denkt dat het in de kassen bloedheet, vochtig en benauwd is, zit er goed naast. Het is er licht, luchtig en lekker. Dat vindt ook het gewas. Bij CombiVliet in Rilland zijn dat trostomaten.

door Linda van Dijke

Het loopt gesmeerd in de verpakkingloods. Een volautomatisch treintje met tomaten komt uit de kas gesjeesd. Vijf karretjes vol mooie, grote trostomaten begeven zich naar de weegschaal. De doosjes worden op exact vijf kilo afgewogen, voorzien van een bedrijfscode en op een pallet gereedgemaakt voor vertrek met de vrachtwagen. Het is het eindstation van een zorgvuldig groeiproces.

Trotse trostomaten

Dat groeiproces begint met een plantje van zo'n 50 centimeter. "In oktober komen de plantjes bij ons binnen en zetten we ze in bakken met steenwol." Hans Bouten (34) is locatiemanager van CombiVliet in Rilland. Opgegroeid tussen de tomaten in Limburg, weet-ie inmiddels wel waar de tomaat van houdt. "Licht, een temperatuur van rond de 20 graden, meststoffen en water. Zee-land heeft een aantrekkelijk klimaat voor de plant. Het is er mild en de zon schijnt vaak." Zo ook vandaag. Het is een aangename temperatuur in de kas, al heeft Hans het over 'de tuin'. De oogstmedewerkers lopen er hoogzomers bij. T-shirts en af en toe zelfs een korte broek. Het personeel van CombiVliet bestaat uit een mix van Nederlanders en Polen. "We hebben 75 vaste krachten en in de drukste periode, van mei tot september, komen er nog eens zo'n twintig bij."

Pluk de tomaat

Ze staan keurig naast elkaar, rij aan rij, pad aan pad. In totaal ruim 500.000 planten.

Als lianen in de jungle kringelt een tomatenplant zich rond een touwtje dat aan een horizontaal gespannen draad bevestigd is. Door wekelijks het touw wat te laten zakken, komen de rijpe tomaten vanzelf op een makkelijke oogsthoogte. Hans: "We laten het touw niet alleen vieren maar schuiven het ook een stukje opzij. Zo groeit de stengel als het ware horizontaal verder. Een tros bestaat uit vijf tomaten, zodra de laatste van de tros een bepaalde kleur heeft, gaan ze eraf." Hans legt uit dat ze door deze werkwijze een heel jaar met diezelfde tomatenplant kunnen doen. "Een plant kan zo'n vijftien meter hoog worden. We kunnen tien maanden per jaar oogsten: van december tot september." Maar daarvoor moet de plant wel lekker in z'n vel zitten.

Slechteriken

"Je ziet hoe een tomatenplant zich voelt. Of hij zich happy voelt. Dan straalt zo'n plant." Daarom houden ze de planten nauwlettend in de gaten. "Iedere plant bezoeken we één keer per week. Dan worden ze gedraaid, gepunt en gedieft. Een tomatentros van dit ras wordt geboren met zeven of acht bloemetjes. We punten (snoeien) ze terug naar vijf zodat we een mooie, gelijkwaardige tros krijgen." Water en meststoffen krijgt de plant via een druppelaar in het potje. Het overvloedige water wordt opgevangen en hergebruikt, waardoor een gesloten systeem ontstaat. Klimaat en water worden volautomatisch geregeld met een klimaatcomputer. "Onze teeltspecialisten

Waarom kassen zo hoog zijn

Hans Bouten, locatiemanager van CombiVliet.

Boven: Snel door de kas op de tweewieler.
Midden: Het afwegen van doosjes tomaten op exact vijf kilo.
Onder: Karretjes vol trostomaten, op weg naar de weegschaal.

beslissen over de verzorging van de planten, beoordelen het klimaat en sturen waar mogelijk bij. We telen maximaal biologisch. De witte vlieg bijvoorbeeld is de grootste plaag." Men heeft sluipwespen in dienst als natuurlijke bestrijders. Niet te verwarren met de wespen die we kennen van zomerse dagen. Hans legt uit: "Kijk, ze zitten hier op een kaartje als pop. Als ze uitkomen, zijn het een soort fruitvliegjes, zij gaan op hun beurt op zoek naar de poppen van de witte vlieg en zetten daar hun eitjes af." Maar de grootste vijand van de witte vlieg is toch wel de macrolop-hus. "Het is een roofwants. Het is de alleseter onder de plagen. Onze biologisch medewerker is fulltime bezig met het bewaken van het evenwicht tussen de 'goeieriken' en 'slechteriken' en kan waar nodig bijsturen met het inzetten van extra sluipwespen."

Trossen los

Op zaterdagen en in vakanties werken er zo'n zeventig scholieren uit Zuid-Beveland en West-Brabant in de kas. Zij snijden het onderste blad van de planten weg. Zo kan er licht bij de trossen komen zodat ze hun rode kleur krijgen.

In de soep

Van de EHEC-crisis heeft CombiVliet de gevolgen gemerkt. Hans Bouten: "2011 was een moeilijk jaar. Jammer, want iemand zegt 'eet maar geen tomaten meer' terwijl er niks aan de hand was. Dat is zonde. We hebben voedselveiligheid hoog in het vaandel staan. Ik zou zo van de struik kunnen eten." Het liefst eet hij er overi-

gens tomatensoep van want daar zijn trostomaten uitermate geschikt voor.

20 ton

De inpakkers zijn inmiddels klaar en de pallets staan gereed voor transport. Er gaat 20.000 kilo tomaten per vrachtwagen naar klanten in heel Europa. Ook in de Nederlandse supermarkten zijn de tomaten terug te vinden. Hans: "Wel jammer dat je in de winkel de naam van de teler niet ziet."

Inderdaad, want u weet het, wat u uit de buurt haalt...

Kom ook in de kas!

Ook eens tussen de Zeeuwse tomaten lopen? Op zaterdag 31 maart is het Kom-in-de-kas. CombiVliet opent, net als collega tomaten- en paprikatelers in de Bathpolder haar deuren. Vanaf 13.00 uur bent u welkom. www.komindekas.nl ■

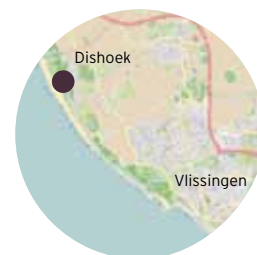
CombiVliet (voorheen Van Vliet) teelt sinds 2005 trostomaten in de Bathpolder bij Rilland. Het hoofdkantoor zit in Maasdijk, Zuid-Holland. In het Westland en in de Wieringermeer teelt CombiVliet eveneens cherrytomaten en pruimtomaten. Met zeven vestigingen is CombiVliet een van de grootste tomatenproducenten van Nederland. www.combivliet.nl

: bijzonder gevonden

De Westerschelde is een van de drukst bevaren wateren ter wereld. Om al het varende verkeer in goede banen te leiden zijn er loodsen, radartorens en lichtopstanden zoals de twee torentjes in de duinen bij Dishoek.

door Sandra Minneboo

De torentjes van Kaapduinen

Sinds 1866 zorgen de lichten van Kaapduinen ervoor dat het scheepvaartverkeer komend vanuit het Oostgat veilig zijn weg kan vervolgen zonder vast te lopen op het strand. Lichten werden vroeger op zogenoemde 'kapen' geplaatst: vanuit zee goed waarneembare, op hoge plaatsen gesitueerde verkenningstekens. Oorspronkelijk waren de lichten geplaatst op ijzeren vierkante schilderhuizen op zo'n twee meter hoogte. In 1950 zijn de huidige torentjes gebouwd. De lichten schijnen in een smalle sector naar het noordwesten. Opvallend is dat de torentjes geen lichthuis hebben. Het licht schittert door raampjes bovenin de torentjes. De toren van het hoge licht is 12,6 meter hoog en die van het lage licht 13,8 meter. Ze hebben een bereik van 13 zeemijlen.

Sinds de late middeleeuwen verlichten vuren de Zeeuwse kust. In 1370 gaf hertog Albrecht van Beieren opdracht voor het oprichten van een vuurbaak in Westkapelle. Ook op Schouwen werden toen al maatregelen getroffen om de zeevaart van en naar Zierikzee te beveiligen. Later kwamen er steeds meer 'vuren' bij, waaronder dus de bekende torentjes van Dishoek. ■

“Links ben je zo bij het Kruidvat en rechts zit je zo aan het water.” Christiaan van Zielst (32, muskusrattenbestrijder) vertelt waarom ze zo graag in hun jaren-dertighuis in Tholen wonen. Hij woont er met Carolien (28, verzorgende IG) en hun kinderen Jorian (4) en Rens (2).

Haaien in Tholen

Carolien kwam voor de liefde naar Tholen. “Ik kom uit Ridderkerk maar het bevalt me hier prima. Het idee dat je in een oud stadje woont en overal dichtbij zit, vinden we fijn.” Carolien werkt ’s avonds of in het weekend in een zorgcentrum in Sint-Annaland. Christiaan, die voor zijn werk al altijd buiten is, maakt op zaterdag graag een rondje op

de racefiets. “Alleen bij mooi weer hoor”, zegt hij er achteraan. Het huis staat te koop, al zijn er ook twijfels of verbouwen een optie is. Christiaan: “Een vaste trap naar de vliering zou best fijn zijn, maar aan de andere kant wonen we hier zo heerlijk. Het is een luxe dilemma.” Rens parkeert intussen de Cars-loopauto netjes naast de

bank. De claxon doet het niet meer. “Gelukkig”, zegt Carolien. “Hij heeft een keer in de regen gestaan en sindsdien doen de muziekjes het niet meer.” Rens heeft de bank omgedoopt tot boot. En eigenlijk is de hele kamer de zee. Er zwemmen soms zelfs haaien. Maar bang zijn ze niet, die jongens van Van Zielst. Soms wel wat verlegen.